

بررسی شاخص‌های روانسنجی فرم کوتاه

پرسشنامه پنج عامل بزرگ شخصیت

فرهاد خرمائی*^۱، اعظم فرمانی^۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۰۶/۰۲ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۳/۰۸/۱۳

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی فرم کوتاه پرسشنامه‌ی پنج عامل بزرگ شخصیت و مطالعه‌ی ویژگی‌های روانسنجی آن در دانشجویان بود. در این پژوهش تعداد ۵۰۰ نفر از دانشجویان دانشگاه شیراز به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای انتخاب و با تکمیل فرم کوتاه پرسش‌نامه‌ی پنج عامل بزرگ شخصیت در این پژوهش شرکت نمودند. برای بررسی روایی پرسشنامه‌ی مذکور از تحلیل عاملی به روش مولفه‌های اصلی استفاده شد. جهت بررسی پایایی آن نیز از روش ضریب آلفای کرونباخ استفاده گردید. نتایج تحلیل عاملی نشان‌دهنده‌ی استقلال پنج عامل بزرگ شخصیت بود. ضرایب آلفای کرونباخ از ۰/۶۹ تا ۰/۸۳ محاسبه شد. یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که فرم کوتاه پرسشنامه‌ی پنج عامل بزرگ شخصیت از روایی و پایایی مناسبی در ایران برخوردار است و می‌توان از آن در فعالیت‌های پژوهشی استفاده نمود.

واژه‌های کلیدی: پایایی، پنج عامل بزرگ شخصیت، روایی، فرم کوتاه پنج عامل بزرگ شخصیت.

۱- دکترای روانشناسی تربیتی، استادیار دانشگاه شیراز.

۲- دانشجوی دکترای تخصصی روانشناسی، دانشگاه پیام نور تهران.

* نویسنده‌ی مسئول مقاله، khormaei@shirazu.ac.ir

مقدمه

شخصیت‌گرایی‌ها^۱ و خصوصیات پایداری است که تعیین‌کننده‌ی تشابهات و تفاوت‌ها در رفتارهای روانشناختی (افکار، عواطف و اعمال) افراد است. این گونه رفتارها در طول زمان تداوم داشته و به راحتی نمی‌توان آنها را تنها پیامد فشارهای اجتماعی و زیستی یک لحظه در نظر گرفت (مدی^۲، ۱۹۹۶). تاکنون نظریه‌های مختلفی در حوزه‌ی روانشناسی شخصیت ارایه شده است که از میان این دیدگاه‌ها و نظریه‌ها، ارایه‌ی دیدگاه‌های صفت پیشرفت مهمی در این حوزه محسوب می‌شود. ارایه‌ی دیدگاه‌های صفت ارزیابی‌های گروهی در سنجش شخصیت را میسر ساخت. تا اواخر دهه‌ی ۱۹۳۰ بین روانشناسان و نظریه‌پردازان شخصیت توافق اندکی در مورد روش‌های ارزیابی و اندازه‌گیری شخصیت وجود داشته است. در دهه‌ی ۱۹۴۰، نظریه‌های چندصفتی و روش‌های ارزیابی گروهی در شخصیت توسعه می‌یابد و با ارایه‌ی دیدگاه‌هایی مانند تئوری ۱۶ عاملی کتل^۳، سه عاملی آیزنک^۴ و در نهایت رویکرد پنج عامل بزرگ شخصیت یا "پنج بزرگ"^۵ پیشرفت مهمی در نظریه‌های شخصیتی و روش‌های اندازه‌گیری آن به‌وجود می‌آید.

مدل پنج عامل بزرگ شخصیت^۶ یا پنج بزرگ یکی از نافذترین نظریه‌های شخصیتی معاصر است که از طریق تحول نظریه‌های شخصیت و پیشرفت در روش‌های اندازه‌گیری و تحلیل‌های آماری به‌وجود آمد (گلدبرگ^۷، ۱۹۹۲؛ ویگینز و پینکاس^۸، ۱۹۹۲؛ دیگمن^۹، ۱۹۹۰؛ جان^{۱۰}، ۱۹۹۰). مدل پنج عامل بزرگ شخصیت در سال‌های اخیر به‌عنوان رویکردی پرطرفدار و قدرتمند برای مطالعه‌ی ویژگی‌های شخصیتی، مورد توجه بسیاری از روانشناسان قرار گرفته است. این مدل بر این باور استوار است که انسان موجودی منطقی است که می‌تواند شخصیت و رفتار خویش را توضیح دهد. بر اساس این نظریه، انسان موجودی است که روش زندگی خود را درک نموده و توانایی تجزیه و تحلیل کنش‌ها و واکنش‌های خود را دارد (مک‌کرا و کاستا^{۱۱}، ۱۹۹۶).

-
1. Tendencies
  2. Maddi
  3. Cattell
  4. Eysenck
  5. Big Five
  6. Five Factor Model (FFM)
  7. Goldberg
  8. Wiggins & Pincus
  9. Digman
  10. John
  11. McCrae & Costa

دیگمن و آینوی^۱ (۱۹۸۶) می‌گویند اگر تعداد زیادی مقیاس درجه‌بندی برای سنجش شخصیت مورد استفاده قرار گیرد و اگر گستره‌ی مورد سنجش این مقیاس‌ها بسیار گسترده باشد، توصیف شخصیت را می‌توان به‌وسیله‌ی پنج عامل قوی توضیح داد. این پنج عامل اغلب با عناوین روان‌نژند گرای^۲، برون‌گرایی^۳، گشودگی در تجربه^۴، توافق‌پذیری^۵ و وظیفه‌گرایی^۶ معرفی می‌شوند. ابزارهای متعددی برای ارزیابی پنج عامل بزرگ شخصیت ساخته شده است. برخی از این ابزارها مانند نسخه‌ی تجدید نظر شده‌ی پرسشنامه‌ی شخصیتی ۲۴۰ گویه‌ای نئو^۷ (کاستا و مک‌کرا، ۱۹۹۲) (۱۹۹۲) به‌صورت گسترده مورد استفاده قرار گرفته است. لیکن در فعالیت‌های پژوهشی استفاده از این ابزارها به سبب تعداد زیاد گویه‌ها معمولاً دشوار بوده است. لذا در سال‌های اخیر محققان تلاش داشته‌اند تا پرسشنامه‌هایی کوتاه برای ارزیابی پنج عامل بزرگ شخصیت به‌وجود آورند. برای مثال کاستا و مک‌کرا^۸ (۱۹۹۲) پرسشنامه‌ای ۶۰ گویه‌ای با عنوان فرم کوتاه پرسشنامه‌ی شخصیتی نئو^۸ با انتخاب گویه‌های نسخه‌ی تجدید نظر شده‌ی پرسشنامه‌ی شخصیتی نئو می‌سازند. گلدبرگ^۹ (۱۹۹۹) نیز در راستای ساخت پرسشنامه‌های کوتاه شخصیتی، بر اساس تحلیلی که بر روی مجموع ۱۲۵۲ گویه و همچنین گویه‌های پرسشنامه‌های شخصیتی موجود انجام داده است، چهار پرسشنامه‌ی شخصیتی پیشنهاد داد. پرسشنامه‌ی شخصیتی ۵۰ گویه‌ای (گلدبرگ، ۱۹۹۹) یکی از این چهار پرسشنامه می‌باشد. در این پرسشنامه برای ارزیابی هر یک از ۵ عامل بزرگ شخصیت، ۱۰ گویه‌ی مثبت و منفی وجود دارد که براساس مقیاس لیکرت نمره‌گذاری می‌شود. آزمودنی پس از مطالعه‌ی هر گویه، صحت آن را در مورد خویش براساس مقیاس پنج درجه‌ای از کاملاً درست (با نمره‌ی ۵) تا کاملاً نادرست (با نمره‌ی ۱) درجه‌بندی می‌نماید. در پژوهش‌های مختلف، ویژگی‌های روانسنجی پرسشنامه‌ی ۵۰ گویه‌ای گلدبرگ^۹ (۱۹۹۹) در کشورهای متعددی مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج این پژوهش‌ها نشان‌دهنده‌ی روایی و پایایی بالای این پرسشنامه می‌باشد (لیم و پلویهارت^۹، ۲۰۰۶؛ بواسار^{۱۰}، هس^{۱۱} و سرفیس^{۱۲}، ۲۰۰۶؛

-
1. Inoye
  2. Neuroticism
  3. Extraversion
  4. Openness to experience
  5. Agreeableness
  6. Conscientiousness
  7. NEO- Personality Inventory-Revised (NEO- PI- R)
  8. NEO- Five Factor Inventory (NEO- FFI)
  9. Lim & Ployhart
  10. Bhavasar
  11. Hess
  12. Surface

گوانول و چرنیشنکو^۱، ۲۰۰۵؛ جو^۲، وایتمن^۳، پتی^۴ و دیری^۵، ۲۰۰۵؛ گارسیا^۶، آلوچا^۷ و گارسیا، گارسیا، ۲۰۰۴). ویژگی‌های روانسنجی این پرسشنامه در ایران نیز مورد بررسی قرار گرفته است. خرمائی (۱۳۸۵) براساس تحلیل عاملی، استقلال این پنج عامل در دانشجویان دانشگاه شیراز را مورد تایید قرار داد. در این میان، عامل روان نژندگرایی $۱۱/۴\%$ ، عامل گشودگی در تجربه $۸/۴۶\%$ ، عامل وظیفه‌گرایی ۸% ، عامل توافق‌پذیری $۷/۷۳\%$ و عامل برون‌گرایی $۷/۲\%$ واریانس را توضیح دادند. این عوامل در مجموع توضیح‌دهنده ۴۳% واریانس کل بوده است. در پژوهش این محقق، پایایی این پرسشنامه به وسیله ضریب آلفای کرونباخ در دامنه‌ای در حدود $۰/۸۸$ برای روان‌نژندگرایی تا $۰/۷۷$ برای برون‌گرایی گزارش شده است.

با توجه به ضرورت و اهمیت وجود پرسشنامه‌های کوتاه سنجش شخصیت، پژوهشگران تلاش نموده‌اند که فرم کوتاه‌تری از پرسشنامه‌ی ۵۰ گویه‌ای گلدبرگ (۱۹۹۹) ارائه دهند. به‌عنوان مثال، گارسیا، آلوچا و گارسیا (۲۰۰۴) با استفاده از پرسشنامه‌ی ۵۰ گویه‌ای گلدبرگ، فرم کوتاه‌تر ۲۵ گویه‌ای این پرسشنامه را تهیه کردند. همچنین دونلان^۸، اسوالد^۹، برد^{۱۰} و لوکاس^{۱۱} (۲۰۰۶) مقیاس مقیاس شخصیتی ۲۰ گویه‌ای^{۱۲} ارائه کرده‌اند.

ساخت و ارزیابی ابزارهای کوتاه سنجش شخصیت به‌منظور استفاده در فعالیتهای پژوهشی و درمانی در ایران بسیار ضرورت دارد و در حال حاضر به غیر از پرسشنامه‌ی ۵۰ گویه‌ای گلدبرگ، پرسشنامه‌ی شخصیتی کوتاه‌تری در ایران وجود ندارد. بنابراین هدف پژوهش حاضر ساخت فرم کوتاه‌تری از پرسشنامه‌ی ۵۰ گویه‌ای گلدبرگ (۱۹۹۹) و بررسی شاخص‌های روانسنجی آن در دانشجویان بود.

-
1. Guenole & Chernyshenko
  2. Gow
  3. Whiteman
  4. Pattie
  5. Deary
  6. Garcia
  7. Aluja
  12. Donnellan
  9. Oswald
  10. Baird
  11. Lucas
  16. Mini- IPIP

روش

جامعه، نمونه و روش نمونه‌گیری

جامعه‌ی پژوهش حاضر دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه شیراز بود که از میان این دانشجویان، تعداد ۵۰۰ دانشجو به‌وسیله‌ی روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای^۱ به‌عنوان گروه نمونه انتخاب شد. افراد گروه نمونه از دانشکده‌های ادبیات و علوم انسانی، اقتصاد و علوم اجتماعی، علوم تربیتی و روانشناسی، حقوق و علوم سیاسی، علوم و فنی و مهندسی انتخاب شد. دامنه‌ی سنی شرکت‌کنندگان در این پژوهش از ۱۸ تا ۲۷ سال و میانگین سنی آنها ۲۰/۸۸ سال بود ($SD=1/69$). جدول ۱ توزیع گروه نمونه برحسب دانشکده‌های مختلف و جنسیت دانشجویان را نشان می‌دهد. برای ایجاد انگیزه در دانشجویان، در شروع کار هدف پژوهش برای آنها توضیح داده شد. همچنین شرکت کلیه دانشجویان در پژوهش داوطلبانه بود.

جدول ۱- توزیع گروه نمونه برحسب دانشکده و جنسیت دانشجویان

دانشکده	دختر	پسر	کل
۱- ادبیات و علوم انسانی	۵۰	۲۰	۷۰
۲- اقتصاد و علوم اجتماعی	۶۶	۶	۷۲
۳- علوم تربیتی و روانشناسی	۵۴	۱۸	۷۲
۴- حقوق و علوم سیاسی	۳۰	۱۳	۴۳
۵- علوم پایه	۹۲	۳۳	۱۲۵
۶- فنی و مهندسی	۵۳	۶۵	۱۱۸
کل	۳۴۵	۱۵۵	۵۰۰

ابزار پژوهش

پرسشنامه پنج عامل بزرگ شخصیت (فرم کوتاه): محققان پژوهش حاضر بر اساس نتایج پژوهش خرمائی (۱۳۸۵) با انتخاب گویه‌های پرسشنامه‌ی پنج عامل بزرگ شخصیت گلدبرگ (۱۹۹۹) فرم کوتاه‌تری از این پرسشنامه شامل ۲۵ گویه تهیه کردند. عامل روان‌نژندگرای به‌وسیله‌ی گویه‌هایی مانند "به سادگی برآشفته می‌شوم"، "زود عصبانی می‌شوم" و "اغلب احساس غم می‌کنم" سنجیده می‌شود. برای سنجش عامل توافق‌پذیری گویه‌هایی مانند "دیگران برای من کم‌اهمیت هستند" و "مشکلات دیگران برایم مهم نیست" مورد استفاده قرار گرفت. عمل وظیفه‌گرایی به‌وسیله‌ی گویه‌هایی مانند "چیزهایم را اینجا و آنجا جا می‌گذارم" و "در انجام کارهایم سهل‌انگاری می‌کنم" سنجیده می‌شود. مثال‌هایی از گویه‌های برون‌گرایی عبارت از "معمولاً سر صحبت را ابتدا من باز می‌کنم" و "با دیگران راحت‌تر هستم" هستند. برای سنجش عمل

1. Cluster sampling

گشودگی در تجربه نیز گویه‌هایی مانند "ایده‌های زیادی در ذهن دارم" و "فهم مفاهیم ذهنی و انتزاعی برایم دشوار است" مورد استفاده قرار گرفت. حداکثر نمره‌ی اکتسابی در هر عامل ۲۵ و حداقل نمره‌ی اکتسابی ۱۰ خواهد بود.

به‌منظور پاسخ به این پرسشنامه، آزمودنی باید پس از مطالعه‌ی هر گویه صحت آن در مورد خویش براساس مقیاس لیکرت از کاملاً درست تا کاملاً نادرست را تعیین نماید. درجه‌بندی این ویژگی‌ها براساس مقیاس ۵ درجه‌ای است که در مورد گویه‌های مثبت به انتخاب گزینه‌ی کاملاً درست نمره‌ی ۵ و به انتخاب گزینه‌ی کاملاً نادرست نمره‌ی ۱ تعلق می‌گیرد. گویه‌های منفی به‌صورت عکس نمره‌گذاری می‌شوند.

نتایج

برای تعیین روایی پرسشنامه‌ی پنج عامل بزرگ شخصیت (فرم کوتاه) از تحلیل عاملی به روش مولفه‌های اصلی همراه با چرخش واریماکس استفاده شد. در تحلیل داده‌های پرسشنامه، مقدار شاخص کفایت نمونه‌گیری^۱ و آزمون کرویت بارتلت^۲ (شاخص کفایت ماتریس همبستگی) نشان از وجود شواهد کافی برای انجام تحلیل عوامل دارد. مقدار شاخص کفایت نمونه‌گیری ۰/۷۹ و مقدار خی آزمون بارتلت ۳/۵۳۲ محاسبه شد که در سطح $P < 0/0001$ معنی‌دار بود. برای تعیین مقدار عوامل از نمودار اسکری^۳ استفاده شد. بدین صورت که با توجه به شیب نمودار عوامل آشکار شده در شیب تند نمودار به‌عنوان عوامل اصلی قلمداد گردید و از پذیرش عامل‌هایی که به‌صورت موازی در محور خط شیب تند قرار گرفتند، اجتناب شد. سپس از روش چرخش واریماکس برای تعیین بارگذاری عاملی هر گویه بر روی هر عامل با حفظ بارگذاری‌های عاملی بیش از ۰/۳۰ استفاده شد. نتایج تحلیل عوامل استقلال پنج عامل بزرگ را مورد تایید قرار داد. نتایج تحلیل عوامل و بارگذاری عاملی هر گویه بر هر عامل در جدول ۲ آمده است.

در فرم کوتاه پرسشنامه‌ی پنج عامل بزرگ شخصیت بر روی عامل روان‌نژندگرای گویه‌های ۹، ۱۹، ۴ و ۱۴ بارگذاری عاملی داشت. گویه‌های ۲، ۲۲، ۱۷ و ۷ بر روی عامل توافق‌پذیری و گویه‌های ۳، ۸، ۱۳ و ۱۸ بر روی عامل وظیفه‌گرایی بارگذاری عاملی داشته است. بر روی عامل برون‌گرایی گویه‌های ۱۶، ۱۱، ۶، ۲۱ و ۱ و همچنین بر روی عامل گشودگی در تجربه گویه‌های ۲۰، ۱۰، ۱۵ و ۵ بارگذاری عاملی داشته است. همچنین گویه‌های شماره‌ی ۱۲، ۲۳، ۲۴ و ۲۵ به علت عدم بارگذاری عاملی مناسب بر روی عامل مورد نظر حذف شدند.

1. Kaiser- Meyer- Olkin (KMO)
2. Bartlets test of sphericity
3. Scree plot

نتایج تحلیل عاملی نشان داد که عامل روان‌نژندگرایی با ارزش ویژه^۱ ۲/۸۳ توضیح‌دهندهی ۱۳/۴۸٪ واریانس کل است. عامل توافق‌پذیری با ارزش ویژهی ۲/۷۹ مقدار ۱۳/۳۲٪ واریانس کل را توضیح داده است. عامل وظیفه‌گرایی با ارزش ویژهی ۲/۶۰ توضیح‌دهندهی ۱۲/۳۹٪ واریانس کل بوده است. عامل برون‌گرایی با ارزش ویژهی ۲/۵۳ مقدار ۱۲/۰۷٪ واریانس کل را توضیح داده و در نهایت عامل گشودگی در تجربه با ارزش ویژهی ۱/۹۱ توضیح‌دهندهی ۹/۱۰٪ واریانس کل نمونه بوده است. پنج عامل در مجموع ۶۰/۳۸٪ واریانس کل نمونه را توضیح داده‌اند. فرم نهایی پرسشنامه در پیوست آمده است.

جدول ۲- نتایج تحلیل عوامل پرسشنامهی پنج عامل بزرگ شخصیت (فرم کوتاه)

شماره گویه	عامل ۱ روان نژندگرایی	عامل ۲ توافق پذیری	عامل ۳ وظیفه گرایی	عامل ۴ برون گرایی	عامل ۵ گشودگی در تجربه
۱۹	-۰/۸۱				
۹	-۰/۸۱				
۴	۰/۷۷				
۱۴	۰/۷۱				
۲		۰/۸۴			
۲۲		۰/۸۳			
۷		۰/۷۲			
۱۷		-۰/۷۲			
۱۳			-۰/۷۹		
۳			-۰/۷۸		
۸			۰/۷۴		
۱۸			۰/۷۲		
۱۱				-۰/۷۸	

1. Eigen value

	۰/۷۸				۱۶
	۰/۶۹				۶
	۰/۴۹				۲۱
	۰/۴۷				۱
۰/۷۱					۱۵
۰/۶۸					۱۰
۰/۶۸					۵
۰/۶۲	۰/۳۲				۲۰
۱/۹۱	۲/۵۳	۲/۶۰	۲/۷۹	۲/۸۳	ارزش ویژه
۹/۱۰	۱۲/۰۷	۱۲/۳۹	۱۳/۳۲	۱۳/۴۸	درصد واریانس
۶۰/۳۸					درصد واریانس کل

برای تعیین پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. نتایج در جدول ۳ آمده است. برای عامل روان‌نژندگرای ضریب آلفای ۰/۸۳ محاسبه شد. ضرایب آلفا برای توافق‌پذیری ۰/۸۳، وظیفه‌گرایی ۰/۸۱ بوده است و در نهایت ضرایب آلفا برای عوامل برون‌گرایی و گشودگی در تجربه به ترتیب ۰/۷۲ و ۰/۶۹ محاسبه شده است.

جدول ۳- ضرایب آلفای کرونباخ پرسشنامه‌ی پنج عامل بزرگ شخصیت (فرم کوتاه)

عامل‌ها	تعداد گویه‌ها	آلفای کرونباخ
روان‌نژندگرای	۴	۰/۸۳
توافق‌پذیری	۴	۰/۸۳
وظیفه‌گرایی	۴	۰/۸۱
برون‌گرایی	۵	۰/۷۲
گشودگی در تجربه	۴	۰/۶۹

بحث و نتیجه‌گیری

مدل پنج عامل بزرگ شخصیت، چهار دهه سابقه‌ی تحول داشته است (دیگمن، ۱۹۹۰) و محصول سنت واژگان (تحلیل صفات موجود در زبان انگلیسی و دیگر زبان‌ها) و سنت تحلیل عاملی در پژوهش‌های شخصیت است (فتحی آشتیانی، ۱۳۸۸). ابزارهای متعددی در جهت اندازه‌گیری این

پنج عامل ساخته شده‌اند. با توجه به سهولت اجرای ابزارهای کوتاه سنجش شخصیت، تلاش روان‌شناسان جهت ساخت این گونه ابزارها بوده است. بدین منظور، هدف این پژوهش ساخت فرم کوتاه پرسشنامه‌ی پنج عامل بزرگ شخصیت بود. پرسشنامه‌ی ۵۰ گویه‌ای پنج عامل بزرگ شخصیت توسط گلدبرگ (۱۹۹۹) ساخته شد و ویژگی‌های روانسنجی آن در ایران توسط خرمائی (۱۳۸۵) مورد بررسی قرار گرفت. نتایج خرمائی (۱۳۸۵) نشان‌دهنده‌ی روایی و پایایی بالای این پرسشنامه بود. در پژوهش حاضر براساس نتایج پژوهش خرمائی (۱۳۸۵) با انتخاب گویه‌های پرسشنامه‌ی پنج عامل بزرگ شخصیت گلدبرگ (۱۹۹۹) فرم کوتاه‌تری از این پرسشنامه شامل ۲۵ گویه تهیه شد. نتایج تحلیل عوامل پژوهش حاضر استقلال پنج عامل بزرگ را مورد تایید قرار داد. آشکارسازی این پنج عامل در فرم کوتاه همسو با مدل پنج عامل بزرگ شخصیت (گلدبرگ، ۱۹۹۹؛ مک کرا و کاستا، ۱۹۸۵) و همچنین همسو با نتایج خرمائی (۱۳۸۵) درخصوص فرم ۵۰ گویه‌ای است. علاوه بر این، نتایج تحلیل عوامل نشان داد که ۴ گویه از فرم کوتاه به‌علت عدم بارگذاری عاملی کافی بر روی عامل مورد نظر حذف شده و تعداد گویه‌ها به ۲۱ گویه تقلیل یافت. بنابراین هریک از چهار عامل روان‌نژندگرایی، توافق‌پذیری، وظیفه‌گرایی و گشودگی در تجربه شامل ۴ گویه و عامل برون‌گرایی شامل ۵ گویه می‌شود.

نتایج سنجش پایایی نشان داد که فرم کوتاه پرسشنامه‌ی پنج عامل بزرگ شخصیت از پایایی بالایی برخوردار است (از ۰/۶۹ برای گشودگی در تجربه تا ۰/۸۳ برای روان‌نژندگرایی و توافق‌پذیری). این نتایج با یافته‌های گلدبرگ (۱۹۹۹) و خرمائی (۱۳۸۵) همسو می‌باشد.

به‌طور کلی، پژوهش حاضر نشان داد که فرم کوتاه پرسشنامه‌ی پنج عامل بزرگ شخصیت از روایی و پایایی خوبی برخوردار می‌باشد و برای استفاده در فعالیت‌های پژوهشی به‌منظور سنجش شخصیت مفید است. همچنین با توجه به کوتاه بودن آن، به سهولت می‌توان قابل اجرا می‌باشد. پیشنهاد این پژوهش بررسی شاخص‌های روانسنجی فرم کوتاه پرسشنامه‌ی پنج عامل بزرگ شخصیت در جمعیت‌های دیگر است.

منابع

- خرمائی، فرهاد. (۱۳۸۵). بررسی مدل علی ویژگی‌های شخصیتی، جهت‌گیری‌های انگیزشی و سبک‌های شناختی. رساله‌ی دکتری، شیراز: دانشکده‌ی روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شیراز.
- فتحی آشتیانی، علی. (۱۳۸۸). *آزمون‌های روان‌شناختی: ارزشیابی شخصیت و سلامت روان*. تهران: انتشارات بعثت.
- Bhavasari, K. S., Hess, C. E., & Surface, E. A. (2006). *Investigating the construct validity of Goldberg's 50-item Personality Scale*. Paper presented at the 26th annual Industrial- Organizational/ Organizational Behavior (IOOB) graduate student conference, Fairfax, VA.
- Costa, P. T., & McCrae, R. R. (1992). Reply to Eysenck. *Personality and Individual Differences*, 13, 861- 865.

- Digman, J. M. (1990). Personality Structure: Emergence of the Five-Factor Model. *Annual Review of Psychology, 41*, 417-440.
- Digman, J. M., & Inouye, J. (1986). Further specification of the five robust factors of personality. *Journal of Personality and Social Psychology, 50*, 116-123.
- Donnellan, M. B., Oswald, F. L., Baird, B. M., & Lucas, R. E. (2006). The Mini- IPIP scales: Tiny-yet-effective measures of the Big Five factors of personality. *Psychological Assessment, 18*, 192-203.
- Garcia, O., A luja, A., & Garcia, L. F. (2004). Psychometric properties of Goldberg's 50 personality markers for the Big Five Model. *European Journal of Psychological Assessment, 20* (4), 310-319.
- Goldberg, L. R. (1992). The development of markers for the Big-Five factor structure. *Psychological Assessment, 4*, 26- 42.
- Goldberg, L. R. (1999). A broad-bandwidth, public-domain, personality inventory measuring the lower-level facets of several five-factor models. In I. Mervielde, I. Deary, F. D. Fruyt & F. Ostendorf (Eds.), *Personality psychology in Europe* (Vol. 7, pp. 1- 28). Tilburg, the Netherlands: Tilburg University Press.
- Gow, A. J., Whiteman, M. C., Pattie, A., & Deary, I. J. (2005). Goldberg's-IPIP-Big-Five factor markers: Internal consistency and concurrent validation in Scotland. *Personality and Individual Differences, 39*, 317-329.
- Guenole, N., & Chernyshenko, O. S. (2005). The suitability of Goldberg's Big Five IPIP personality markers in New Zealand: A dimensionality, bias and criterion validity evaluation. *New Zealand Journal of Psychology, 34*, 86-96.
- John, O. P. (1990). The "Big Five" factor taxonomy: Dimensions of personality in the natural language and questionnaires. In L. A. Pervin (Ed.), *Handbook of personality: Theory and research* (pp. 66- 100). New York: Guilford Press.
- Lim, B. C., & Ployhart, R. E. (2006). Assessing the convergent and discriminant validity of Goldberg's International Personality Item Pool: A multitrait-multimethod examination. *Organizational Research Methods, 9* (1), 29-54.
- Maddi, S. R. (1996). *Personality theories: A comparative analysis* (6th ed.). California: Brooks/ Cole Publishing Company.
- McCrae, R. R., & Costa, P. T. (1996). Toward a new generation of personality theories: Theoretical contexts for the Five- Factor Model. In J. S. Wiggins (Ed.), *The Five-Factor Model of personality: Theoretical perspectives* (pp. 51-87). New York: Guilford Press.
- McCrae, R. R., & Costa, P. T. (1985). Updating Norman's adequate taxonomy: Intelligence and personality dimensions in natural language and in questionnaires. *Journal of Personality and Social Psychology, 49*, 710-721.
- Wiggins, J. S., & Pincus, A. L. (1992). Personality: Structure and assessment. *Annual Review of Psychology, 43*, 473-504.

پیوست:

در زیر توصیف‌هایی آمده است که ممکن است در مورد شما "کاملاً درست"، "درست"، "بین درست و نادرست"، "نادرست" و یا "کاملاً نادرست" باشد. لطفاً هر مورد را بخوانید و پاسخ خود را در محل مورد نظر با علامت (x) مشخص نمایید.

گویه‌ها	کاملاً درست	درست	بین درست و نادرست	نادرست	کاملاً نادرست
۱- مهمانی رفتن را دوست دارم. (E)					
۲- دیگران برای من کم اهمیت هستند. (AR)					
۳- همیشه آماده انجام کار هستم. (C)					
۴- به سادگی دچار تنش می‌شوم. (N)					
۵- دوست دارم موضوعات دشوار را مطالعه کنم. (O)					
۶- زیاد حرف نمی‌زنم. (ER)					
۷- دیگران برایم مهم هستند. (A)					
۸- چیزهایم را اینجا و آنجا جا می‌گذارم. (CR)					
۹- بیشتر اوقات آرامش دارم. (NR)					
۱۰- فهم مفاهیم ذهنی و انتزاعی برایم دشوار است. (OR)					
۱۱- با دیگران راحت‌م. (E)					
۱۲- به اجزای تکالیف توجه می‌کنم. (C)					
۱۳- در مورد کارها دلشوره و نگرانی دارم. (N)					
۱۴- قوه‌ی تخیل قوی دارم. (O)					
۱۵- در مسایل دخالت نمی‌کنم. (ER)					
۱۶- با احساسات دیگران همدلی و همدردی می‌کنم. (A)					
۱۷- کارها را درهم و برهم می‌کنم. (CR)					
۱۸- بندرت غمگین می‌شوم. (NR)					
۱۹- به مفاهیم ذهنی و انتزاعی علاقمند نیستم. (OR)					
۲۰- معمولاً سر صحبت را ابتدا من باز می‌کنم. (E)					
۲۱- مشکلات دیگران برایم مهم نیست. (AR)					

* گویه‌هایی که R مشخص شده است لازم است به صورت معکوس نمره گذاری شود.

*E= Extraversion; A= Agreeableness; C= Conscientiousness; N= Neuroticism; O= Openness to experience